

UNDERSØKELSE AV SØLENDET, BREKKEN HERRED I SØR-TRØNDELAG.

Av *Haakon O. Christiansen* og *O. Braadlie*.

TRØNDELAG MYRSELSKAP har i 1936 og 1937 kartlagt og undersøkt et større dyrkingsfelt, *Sølandet* i Brekken herred, etter oppdrag av herredsagronom E. Solberg, Røros.

Området ligger på nordsiden av Aursunden og strekker seg fra denne i slak stigning nord- og østover over Storfloan og til Mysmørvola og Åborsjøen, i øst begrenses feltet av Glomma, som kommer fra Riensjøen.

Langs Aursunden fører vei fra Brekken til Jensvoll, og gjennom feltet går Ridals- og Nyvollveien. En rekke setrer ligger spredt utover, og der drives slått så å si over hele feltet. Den største del av området består av fastmark med sparsom lauvskog, dernest kommer grasmyr og noe mosemyr, av brenntorvmyr er det lite. Dybdene av grasmyrene er i alminnelighet 0,5 til ca. 1 m, for mosemyrene er dybdene større.

Undergrunnen er for det meste grus. En stor del av feltet ligger godt til i sørhellingen ned mot Aursunden, men det ligger både langt inne i landet og temmelig høyt. Aursunden ligger på 696 m o. h. og feltet strekker seg fra denne opp til ca. 800 m o. h.

Hele det undersøkte område ligger geologisk sett innen den såkalte Rørosgruppe. Glomma danner her avslutningen for denne bergartgruppe. Østenfor har man sparagmitt- og grunnfjellområder. Rørosgruppen er den eldste av bergartgruppene innen de sterkt omvandlede paleozoiske formasjoner som tilsammen kalles Trondheimsfeltet. Gruppen består vesentlig av sedimenterte og oppbygges av brune og grågrønne glimmerskiferbergarter — til dels kalkholdige —, av sorte grafittførende glimmerskiferbergarter og kvartsitter, kalksilikatgneiser, kalkstein og grønnstein.

Det vesentlige mineralselskap er kvarts, plagioklas, biotitt, muskovitt og granat. Gruppens bergarter, som altså overveiende består av omdannede leirskifer, kalkholdig leirskifer og leirsandstein, viser at bergartene opprinnelig er dypvannsdannelser.

Bergartenes oppbygging har stor betydning for sammensetningen av de løse jordlag, og Rørosgruppens glimmerskiferbergarter gir et jordsmonn som er rikere på plantenæringsstoffer enn sparagmittformasjonen og grunnfjellet.

Overensstemmende hermed ser en da også at vegetasjonen er ganske frodig over den største del av det undersøkte område.

Arealfordeling.

Størrelsen av det kartlagte område er i alt 22,012 da fordelt på 31 eiere, og består av lauvskog 12,337 da, annen fastmark 2407 da, grasmyr 5631 da, mosemyr 867 da, sandmo 513 da og vann 257 da.

Tabell 1.

Pr. nr.	Fra:	Dyb- de	Litervekt Vassfri	I vannfri jord			Pr. 10 ar—20 cm's dyb		Merknader
				Aske o/o	N o/o	CaO	N kg	CaO kg	
1.	Sølendsmyr	0,6	162	22,88	2,662	3,856	863	1250	Grasmyr. Vel formuldet.
2.	Ved Sølendsmyr	0,25	464	78,05	0,757	0,665	731	617	Sandh. fastmarksjord med litt mindre vel form. myr.
3.	Ved Olderbubekken	0,75	170	27,03	2,900	2,424	984	822	Grasmyr. Noenl. vel form.
4.	Sølendsmyr	0,5	230	37,40	2,589	2,268	1191	1043	Grasmyr. Noenl. vel form.
5.	Skrømtjønnmyra	2,0	137	8,35	2,857	2,552	785	702	Blandingsmyr. Lite formuldet øverst, noenl. v. form., dyperø
6.	Storesvolla	0,2	234	37,81	2,044	1,158	958	543	Grasmyr. Mindre vel form.
7.	Storesvolla	831	91,43	0,301	0,032	470	54	Skogbevokset sandh. fastmark
8.	Vest for Storestjøna	2,9	100	10,95	2,301	2,128	459	425	Blandingsmyr. Lite formuldet øverst, mindre v. form., dyperø
9.	Sør for Ridalsveien	0,55	146	38,18	1,880	0,695	548	202	Blandingsmyr. Mindre v. form.
10.	Sør for Mortentjøna	1,7	111	8,12	2,544	2,277	563	504	Grasmyr. Noenl. vel form.
11.	Rymyra	0,9	121	12,02	2,953	2,171	717	527	Grasmyr. Vel formuldet, med en del brenntorvkarakter.
12.	Ved Tangtjønnbekken	0,1	476	76,40	0,771	0,858	734	817	Muldrick fastmark. Noenlunde vel formuldet.
13.	Mortenmyra	0,75	125	17,17	2,703	1,342	677	336	Grasmyr. Noenl. vel form.
14.	Langtjønnmyra	2,7	118	8,92	2,874	2,290	680	542	Grasmyr. Lite form. øverst, vel form., dyperø med brenntorvkarakter.
15.	Langtjønn dalen	0,3	348	67,54	1,258	0,657	875	457	Myrlendt fastmark. Noenl. vel formuldet.
16.	Steintjønnmyra	3,0	112	4,78	3,069	1,154	686	312	Mosemyr. Uform. øverst, noenlunde vel form., dyperø.
17.	Fangskinnmyra	0,3	247	40,95	1,949	1,228	962	606	Blandingsmyr. Mindre v. form.
18.	Ved Storflotjøna	2,8	103	6,21	2,444	1,960	506	408	Grasmyr. Noenl. vel form.
19.	Tjønnslettet	1,25	123	6,52	3,029	2,497	747	616	Grasmyr. Lite form. øverst, vel form., dyperø med brenntorvkarakter.
20.	Ved Olderbubekken	0,15	429	75,72	0,826	0,723	709	621	Fastmark. Lite formuldet.

De kjemiske analyser.

I tabell 1 er sammenstillet analyser av tilsammen 20 prøver fra området. Analysene er utført ved Statens Landbrukskjemiske Kontrollstasjon i Trondheim.

Prøvene er i alminnelighet tatt som gjennomsnittsprøver fra overflaten til bunnen av myrene. I enkelte tilfelle, hvor myrene er særlig dype, er det tatt særskilte prøver fra overflaten til 20 cms dybde og fra 20 cm til bunnen. Disse prøver er undersøkt hver for seg på formuldingsgrad, pH og litervekt, og er så sammenblandet og benyttet til den kjemiske analyse.

Av prøvene er nr. 2, 7, 12, 15 og 20 fra fastmark eller litt myr- lendt fastmark, resten er fra myrområdene, prøve 16 er fra mosemyr og prøvene 5, 8, 9 og 17 er fra blandingsmyr.

Som det framgår av analyseresultatene har myrene jevnt over et høyt askeinnhold, kvelstoffinnholdet er også gjennomgående temmelig høyt, og kalkinnholdet er også så høyt at det kun unntagelsesvis er nødvendig å foreta noen kalking ved eventuell dyrking.

I forbindelse hermed er også reaksjonen bare svakt sur, oftest med pH omkring 6.

Det er derfor klart at fjellgrunnen der oppe må inneholde en del kalkforbindelser som under forvitringen oppløses og nøytraliserer humussyrene i jorden. Dette er særlig framtreddende for den del av området som skråner mot sør og øst nedover mot Aursunden og mot Glomma. Her er kalkinnholdet høyest og formuldingsgraden best.

I nordhellingen, nordover mot Steintjønna, er ofte kalkinnholdet noe mindre, og her er også formuldingsgraden dårligere. Særlig er dette tilfelle med det øverste lag i myrene, dypere nede kan de være bedre formuldet. Her oppe har en også en mosemyr, prøve 16.

Prøve 7 er fra den dårligste fastmarksjord som finnes, et tynt humusdekke som er sterkt sandholdig. Det er kvartsrik, mager jord, kalkfattig med et noe lavt kvelstoffinnhold.

Det stikkes litt brenntorv her og der. En prøve fra Storfloan hadde en volumvekt på 823 og sammenholdningsgrad 1. I vannfri brenntorv var der 10 % aske, og brennverdien utgjorde 4326 kalorier.

Askeinnholdet er som det ses høyt, og på grunn herav blir brennverdien noe lav.

Som det går fram av det som foran er sagt, er jorda på en meget stor del av det undersøkte område av så god kvalitet at den må anses skikket og til dels godt skikket til dyrking.

Særlig er dette tilfelle med sør- og østskråningene, mens jorda i den nordlige del av området til dels er av dårligere beskaffenhet.

En annen ting er at hele området ligger høyt og at sommeren er forholdsvis kort. Bruken av jorda må derfor innrettes deretter. Men dette er ting som er felles både for dette område og for de andre

